

การประชุมพิจารณา (ร่าง) แนวทางการประยุกต์ใช้ Generative AI อย่างมีจริยธรรม วันที่ ๑ - ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙

สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) โดยกองมาตรฐานการวิจัยและสถาบันพัฒนาการดำเนินการต่อสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ (กมว.) ได้จัดทำร่างแนวทางการประยุกต์ใช้ Generative AI อย่างมีจริยธรรมขึ้นเพื่อเป็นแนวปฏิบัติในการทำงานวิจัยสำหรับนักวิจัย หน่วยงาน/สถาบันการศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องนำไปใช้ประโยชน์และประเมินความเสี่ยงการใช้งาน Generative AI (GenAI) ในการวิจัยของตนในทุกมิติ

๑. ประเด็นการประชุม / การมีส่วนร่วม

การประชุมพิจารณา (ร่าง) แนวทางการประยุกต์ใช้ Generative AI อย่างมีจริยธรรมสำหรับนักวิจัย ระหว่างวันที่ ๑ - ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๙ เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องที่อยู่ในระบบวิจัย อาทิ ผู้เชี่ยวชาญด้านจริยธรรมการวิจัย ผู้บริหารสถานศึกษา อาจารย์ บุคลากรทางการวิจัย นักวิจัย รวมถึงนิสิต/นักศึกษา ได้แสดงความคิดเห็นต่อร่างแนวทางฯ เพื่อให้ วช. และคณะทำงาน นำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงร่างแนวทางฯ ดังกล่าว ให้มีความสมบูรณ์และครอบคลุม เพื่อความเหมาะสมต่อการใช้งาน AI ในการวิจัยอย่างมีจริยธรรมมากขึ้น

๒. ข้อมูลผู้มีส่วนร่วม

๒.๑ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านจริยธรรมการวิจัยของประเทศ อาทิ ศ.นพ.ยง ภู่วรวรรณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ศ.ดร.ธีรยุทธ วิไลวัลย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, รศ.ดร.ชัชวาล วงศ์ชูสุข มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และ ดร.อรรถนิษฐา ไทจิกจลัธวัฒน์ อดีตที่ปรึกษาด้านระบบวิจัย สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ

๒.๒ ผู้เชี่ยวชาญด้านจริยธรรมการวิจัยของประเทศ จำนวน ๓๐ คน

๒.๓ บุคลากรวิจัยในมหาวิทยาลัยรัฐและเอกชน รวมทั้งหน่วยงานต่าง ๆ จำนวน ๑๔๘ หน่วย

๒.๔ ผู้ลงทะเบียนเข้าร่วมอบรมความรู้เบื้องต้นด้านการใช้ AI ในงานวิจัย จำนวน ๖๒ คน

๒.๕ ผู้ลงทะเบียนเข้าร่วมการประชุมเสวนา AI Forum จำนวน ๗๕ คน

๓. สรุปสาระสำคัญจากการมีส่วนร่วม

ได้ข้อคิดเห็นและเสนอแนะต่อร่างแนวทางการประยุกต์ใช้ Generative AI อย่างมีจริยธรรมในประเด็นที่สำคัญ อาทิ

- เพิ่มคำนิยามที่เกี่ยวกับการใช้ GenAI ในการทำงานวิจัยให้มีความครอบคลุมและรัดกุมมากขึ้น
- เสนอให้ใช้ AI แบบปิด สำหรับข้อมูลที่ละเอียดอ่อนเพื่อความปลอดภัยของข้อมูล ทรัพย์สินทางปัญญา และสิทธิความเป็นเจ้าของ ไม่เปิดเผยข้อมูลที่สำคัญต่อสาธารณะ เพื่อไม่ให้ข้อมูลนั้นถูกนำไปใช้ฝึกโมเดล AI
- ควรทบทวนนโยบายด้าน AI เป็นระยะ เนื่องจากเทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว
- ห้ามผู้ประเมิน (Reviewers) นำข้อเสนอโครงการวิจัยไปป้อนใน GenAI สาธารณะเพื่อสรุปหรือประเมินผล เนื่องจากเป็นจุดที่ข้อมูลรั่วไหลได้ง่ายที่สุด
- การทำวิจัย มนุษย์ควรเป็นผู้ลงมือเอง แต่ให้ใช้ GenAI ช่วยในด้านการตรวจภาษาหรือสรุปความ
- ปรับแบบฟอร์มภาคผนวกให้ไม่ซับซ้อน และสามารถให้หน่วยงานวิจัยแต่ละแห่งสามารถนำแบบฟอร์มไปปรับปรุงให้เหมาะสมกับสายวิชาการของตนเองได้

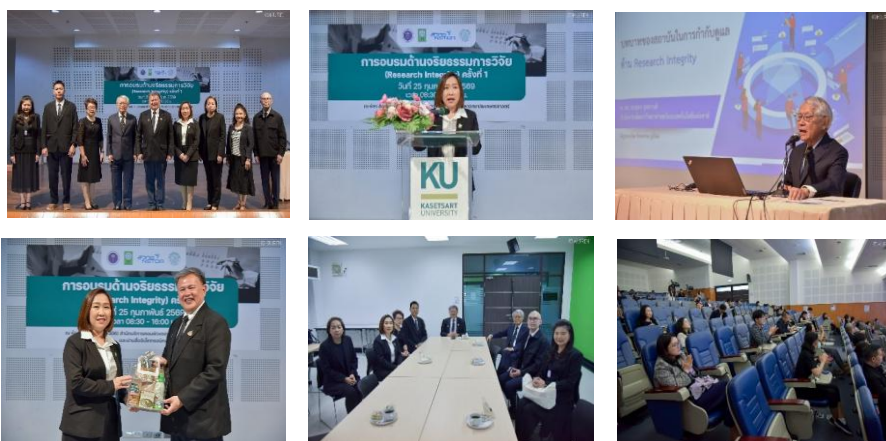
๔. การนำผลจากการมีส่วนร่วมไปปรับปรุงพัฒนา

การประชาพิจารณ์ (ร่าง) แนวทางการประยุกต์ใช้ Generative AI อย่างมีจริยธรรมสำหรับนักวิจัย มีผู้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นทั้งหมด ๒๐๑ คน รวมถึงความเห็นจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย กสว. ด้วยแล้ว โดยผลการประชาพิจารณ์ วช. ได้นำไปปรับปรุงให้มีความถูกต้องและเหมาะสม เพื่อเป็นแนวทางกลางให้นักวิจัย หน่วยงาน/สถาบันการศึกษาผลิตงานวิจัยได้อย่างมีจริยธรรมในลำดับต่อไป

๕. การนำไปเผยแพร่และประชาสัมพันธ์

ในปีงบประมาณ ๒๕๖๙ สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) โดยกองมาตรฐานการวิจัยและสถาบันพัฒนาการดำเนินการต่อสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ (กมว.) ร่วมกับ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) ดำเนินโครงการพัฒนาบุคลากรวิจัยและนวัตกรรมด้านจริยธรรมการวิจัย ประจำปี ๒๕๖๙ โดยการจัดอบรมด้านจริยธรรมการวิจัย (Research Integrity) จำนวน ๕ ครั้ง ในรูปแบบผสมผสาน (Onsite และ Online) ณ กรุงเทพฯ และ ๔ ภูมิภาค โดยเผยแพร่แนวทางการประยุกต์ใช้ Generative AI อย่างมีจริยธรรมในการอบรมด้วย โดยจัดอบรมฯ แล้ว ๒ ครั้ง มีผู้บริหารองค์กร อาจารย์ นักวิจัย ผู้ช่วยวิจัย บุคลากรสายสนับสนุนงานวิจัย นิสิต/นักศึกษา และบุคคลทั่วไป เข้าร่วมอบรมกว่า ๖,๐๐๐ คน และผ่านเกณฑ์การอบรมฯ ได้รับประกาศนียบัตร กว่า ๔,๐๐๐ คน ตามภาพประกอบ ดังนี้

- ๑) การอบรมด้านจริยธรรมการวิจัย (Research Integrity) ครั้งที่ ๑ ณ ห้อง Auditorium มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

- ๒) การอบรมด้านจริยธรรมการวิจัย (Research Integrity) ครั้งที่ ๒ ณ หอประชุมมหาราช ศูนย์แสดงนิทรรศการและการจัดประชุมนานาชาติสมเด็จพระนเรศวรมหาราช (KNECC) มหาวิทยาลัยนเรศวร และผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์